

III. FEJEZET

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG MŰKÖDÉSI RENDJE
ÉS ELJÁRÁSI SZABÁLYOK

18. AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG DÖNTÉSHOZATALI SZERVEI

47. § [Az Alkotmánybíróság döntéshozatali szervei]

- (1) Az Alkotmánybíróság döntéseit teljes ülésben, tanácsban vagy egyesbíróként eljárva hozza meg. E törvény eltérő rendelkezésének hiányában az Alkotmánybíróság eljárása nem nyilvános.
- (2) A teljes ülés az Alkotmánybíróság legfőbb testületi szerve.
- (3) A tanács és az egyesbíró döntéseit az Alkotmánybíróság hatáskörében eljárva hozza meg.

Ügyrend

1. § (1) Az Alkotmánybíróság feladat- és hatáskörét az Alaptörvény, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) és az Alkotmánybíróság ügyrendje alapján
  - a) az Alkotmánybíróság teljes ülése (a továbbiakban: teljes ülés),
  - b) az Alkotmánybíróság tanácsai,
  - c) az Alkotmánybíróság elnöke (a továbbiakban: elnök),
  - d) az Alkotmánybíróság elnökhelyettese (a továbbiakban: elnökhelyettes),
  - e) az Alkotmánybíróság tagja (a továbbiakban: alkotmánybíró),
  - f) az egyesbíró,
  - g) az Alkotmánybíróság főtitkára (a továbbiakban: főtitkár),
  - h) az Alkotmánybíróság bizottságai és
  - i) az Alkotmánybíróság Hivatalaútján gyakorolja.

Tartalom

1. Szövegtörténet	554
2. Az Alkotmánybíróság döntéshozatali szervei	554
3. A legfőbb testületi szerv	556
4. Az Alkotmánybíróság nevében.....	556

---

1. Szövegtörténet

Az Alkotmánybíróság működésével kapcsolatban már a **régi Abtv.** hatálybalépésétől kezdve érvényesült az az alapkoncepció, amely szerint az Alkotmánybíróság **teljes ülésben vagy háromtagú tanácsban** jár el [25. § (1) bekezdés] és határozatait **zárt ülésen** hozza meg [25. § (3) bekezdés].

Az **Abtv.** a döntéshozatali szervek struktúrájának kialakításakor nem kívánt szakítani azzal az eljárásrenddel, amely szerint az Alkotmánybíróság döntései megoszlanak a teljes ülés és a tanácsok között. Ehhez társult új elemként az egyesbírói eljárás, bár annak is volt előzménye, mégpedig a nyilvánvalóan alaptalan indítvány Alkotmánybíróság elnöke általi elutasítása [rég Abtv. 23. § (1) bekezdés].¹

Szintén a régi Abtv. alapján kialakult, főszabályként a nyilvánosság kizárását magán viselő eljárásrendet tartja meg a hatályos szabályozás, amellyel kapcsolatban azonban fontos kivételeket is tartalmaz (vö. Abtv. 57. §).

Az Abtv. 47. §-a a hatálybalépésétől kezdve változatlan.

2. Az Alkotmánybíróság döntéshozatali szervei

Az Abtv. 47. § (1) bekezdése az Alkotmánybíróság szervei közül kifejezetten a döntéshozatali szervekről tartalmaz rendelkezéseket, e körbe sorolva a **teljes ülést**, az Alkotmánybíróságon működő **tanácsokat** és az **egyesbíró**t. Az Ügyrendnek a szóban forgó jogszabályhelyhez kapcsolódó rendelkezése „Az Alkotmánybíróság szervei” cím alatt egy taxatív felsorolást tartalmaz azon szervekről, amelyek „útján gyakorolja” az Alkotmánybíróság a feladat- és hatásköreit [Ügyrend 1. § (1) bekezdés]. E taxatív felsorolás az Abtv. 47. § (1) bekezdésében említett döntéshozatali szerveken kívül ide sorolja az Alkotmánybíróság elnökét, elnökhelyettesét, tagját (alkotmánybíró)t, illetve a főtítkárt, valamint az Alkotmánybíróság bizottságait, az Alkotmánybíróság Hivatalát. Az magától értetődő, hogy az Ügyrendben említett „szerv” kifejezés – mint tágabb fogalom – a döntéshozatali szerveken kívül magában foglalja az „egyéb” szerveket is, az viszont kérdésként merülhet fel, hogy az Abtv. miért csak az említett három szervet tekinti döntéshozatali szervnek, holott például az Alkotmánybíróság elnöke is hozhat döntéseket.²

A kérdés megválaszolásához mindenekelőtt rögzíteni szükséges, hogy különbség van az **Alkotmánybíróság előtt folyamatban lévő eljárások és az Alkotmánybíróság belső működésével kapcsolatos feladatok gyakorlása** között. Az elsőként említett esetben az Alkotmánybíróság – az arra jogosult indítványa alapján, kivételesen hivatalból – az Alaptörvényben és Abtv.-ben meghatározott hatáskörében jár el és egy Alkotmánybíróságtól különböző szerv által meghozott jogszabályról, döntésről, működéséről hoz döntést, vagy értelmezi az Alaptörvényt, míg az utóbb említett esetben – az Abtv.-ben, illetve az Ügyrendben arra feljogosított szervek – az Alkotmánybíróság

¹ Tilk részletesen elemzi az elnök szerepét a „nyilvánvalóan alaptalan” indítványok elutasításában, kitérve a régi Abtv. 23. § alkotmányosságát vizsgáló AB határozatokra. TILK (2008) i. m. 53–58.

² E körben elégséges csak arra utalni, hogy az elnök gyakorolja a munkáltatói jogokat az Alkotmánybíróság köztisztviselői és munkavállalói felett [vö. Abtv. 17. § (1) bekezdés j) pont].

működésével, szervezeti, belső igazgatási tevékenységével kapcsolatos feladataikat gyakorolják meghatározott eljárásrendben.

Az Ügyrend által felsorolt szervek egy része kizárólag az Alkotmánybíróság előtt folyamatban lévő eljárások során rendelkezik döntési kompetenciával (tanács, egyesbíró), más részük viszont kifejezetten csak az Alkotmánybíróság belső működésével kapcsolatban járhat el döntéshozóként (elnök, elnökhelyettes), és van olyan szerv is, amelyik mindkét esetben hozhat döntést (teljes ülés). Megjegyzést érdemel, hogy a fennmaradó szervek közül az alkotmánybíró is jogosult az Alkotmánybíróság előtti eljárás során döntéshozatalra, így elrendelheti a rá kiszignált ügyek egyesítését [vö. Abtv. 58. § (2) bekezdés], elkülönítését [vö. Abtv. 58. § (3) bekezdés], de e döntések ügyviteli jellegű, köztes döntések, amelyeket meg kell különböztetnünk az eljárást lezáró döntéstől. A főtitkárnak is vannak feladatai az Alkotmánybíróság előtti ügyekben is, de kizárólag döntés-előkészítést végez, döntést nem hozhat (vö. Abtv. 55. §). A bizottságoknak az Alkotmánybíróság belső működésével kapcsolatos jogkörei vannak, amelyek azonban kizárólag javaslattevő, véleményező, döntés-előkészítő vagy ellenőrző jellegűek [Ügyrend 23. § (1) bekezdés]. Végül utalunk rá, hogy az Alkotmánybíróság Hivatala az Alkotmánybíróság szervezeti működtetési, ügyviteli és döntés-előkészítési feladatait látja el, amelyet a főtitkár vezet [vö. Abtv. 22. § (1) és (2) bekezdés].

Az Abtv. 47. § (1) bekezdése tehát kizárólag azokat a szerveket nevesíti, amelyek az Alkotmánybíróság előtt folyamatban lévő eljárásban jutnak szerephez, méghozzá oly módon, hogy **eljárást lezáró döntést** hozhatnak az ügyben. Ezt fejezi ki az Abtv. 47. § (3) bekezdésének azon megfogalmazása is, hogy e körben kifejezetten „az Alkotmánybíróság” – mint egységes entitás – döntéséről van szó és nem annak van jelentősége, hogy az Alkotmánybíróság melyik szervének a döntései ezek.

Az Alkotmánybíróság előtti eljárás minden esetben **egyfokú eljárás**, így egy konkrét ügyben a döntést vagy az egyesbíró, vagy az Alkotmánybíróság valamely tanácsa, vagy a teljes ülés hozhatja meg, azaz egyik szerv által meghozott döntés kizárja azt, hogy ugyanabban az ügyben a másik kettő szerv valamelyike szintén döntést hozzon. E körben is fontos hangsúlyozni, hogy e megállapítás szintén az **eljárást lezáró döntésre** értendő, ugyanis a tanács az alkotmányjogi panasz befogadásáról is döntést hozhat [vö. Abtv. 56. § (1) bekezdés] és előfordulhat, hogy az indítvány tanács általi befogadását követően végül mégis a teljes ülés hozza meg az eljárást lezáró döntést [vö. Abtv. 49. § (6) bekezdés *a)* és *b)* pont]. E lehetőség azért nem mond ellent az egyfokú eljárással kapcsolatos megállapításnak, mert a befogadásról szóló döntés egy olyan köztes – csupán az indítvány Abtv. által támasztott feltételeknek való megfelelés megállapítását tartalmazó – döntésnek tekintendő,³ amely nem köti a végleges döntést meghozó szervet.⁴

Az említett három szervből a teljes ülés és a tanács **testületi** szervnek minősül, ugyanis előbbi az Alkotmánybíróság összes tagjából (vö. Abtv. 48. §), míg utóbbi öt vagy három alkotmánybíróból álló grémium (vö. Abtv. 49. §). Az egyesbíró viszont – rotációs rendszer alapján – egy-egy alkotmánybíróat takar, aki e tisztségében eljárva

³ Ez megmutatkozik abban is, hogy a befogadásról nem végzés formájában rendelkezik a tanács, hanem erről kizárólag egy tájékoztatót küld az indítványozó részére.

⁴ Ugyanis egy befogadott alkotmányjogi panasz esetén sem kizárt eljárást lezáró döntésként visszautasítás jogkövetkezményét alkalmazni.

(az Alkotmánybíróság nevében) visszautasítja az érdemi vizsgálatra alkalmatlan indítványt [vö. Abtv. 55. § (5) bekezdés].

Az Alkotmánybíróság eljárása – főszabály szerint – **nem nyilvános**. Mindez azt jelenti, hogy adott ügyben az alkotmánybírói döntés megszületéséig az Alkotmánybíróság tagjain, a főtitkáron és a törzskari munkatársakon kívül más személyek nem ismerhetik meg az alkotmánybírói eljárás során az ügy iratait, az elkészült döntéstervezeteket, kifejtett álláspontokat, illetve az üléseken sem vehetnek részt. Az Abtv. és az Ügyrend azonban több olyan rendelkezést is tartalmaz, amely az eljárás nem nyilvános volta mellett is biztosítani kívánja valamiképpen az átláthatóságot, így bizonyos feltételekkel az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítvány [vö. Abtv. 57. § (1a) bekezdés, Abtv. 68. §], illetve az, hogy az ügy mely ülések napirendjén szerepel, bárki számára elérhető a testület honlapján [Ügyrend 12. § (6) bekezdés].

Ezen túlmenően maga az Alaptörvény [24. cikk (7) bekezdés], illetve az Abtv. is több helyen **feloldja az eljárás nem nyilvános voltát** (vö. Abtv. 57. §).

Végül azon ügyekre, amelyekben **minősített adat** szerepel speciális szabályok vonatkoznak, e szabályokat – az ilyen ügyekben eljárni jogosult speciális tanács vonatkozásában – az Ügyrend tartalmazza (9/A. §). Fontos rendelkezés, hogy e szabályok a teljes ülés eljárására is irányadók, ha az ügy egyébként a teljes ülés hatáskörébe tartozik [9/A. § (9) bekezdés].

3. A legfőbb testületi szerv

Az Abtv. 47. § (2) bekezdése a **teljes ülést** az Alkotmánybíróság **legfőbb** testületi szerveként aposztrofálja. A „legfőbb” jelző azt jelenti, hogy a teljes ülés hivatott eljárni a legjelentősebb, legfontosabb ügyekben [vö. Abtv. 50. § (2) bekezdés] és figyelemmel az Alkotmánybíróság egyfokú eljárásával kapcsolatban a korábbiakban kifejtettekre – szemben például az Emberi Jogok Európai Bíróságának eljárásával –, nem ugyanazon ügyben igénybe vehető fellebbviteli fórumként értelmezendő, amely felülbírálna a tanácsok, vagy egyesbírói döntéseket.

4. Az Alkotmánybíróság nevében

Az Abtv. 47. § (3) bekezdése egyértelművé teszi, hogy azokban az esetekben is, amikor nem az Alkotmánybíróság összes tagjából álló testületi szerv (azaz a teljes ülés) hoz döntést, hanem csak az öt (esetleg három) alkotmánybíróból álló tanács vagy az egyesbíróként eljáró alkotmánybíró, a döntés az **Alkotmánybíróság mint testület nevében meghozott döntésnek** minősül. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság döntései – függetlenül a döntést hozó szerv típusától – azonos formai követelmények szerint épülnek fel, értelemszerű eltérésekkel.⁵

⁵ A döntést meghozó szerv típusa, illetve a döntésben részt vevő alkotmánybírák személye tekintetében térnek el egymástól a különböző szervek által hozott döntések.

48. § [A teljes ülés]

- (1) Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróság összes tagjából áll.
- (2) Az Alkotmánybíróság teljes ülésén az Alkotmánybíróság tagjai tanácskozási és szavazati joggal vesznek részt.
- (3) A teljes ülésen hivatalból vesz részt a főtitkár, továbbá részt vehetnek az elnök által meghívott személyek.
- (4) A teljes ülés akkor határozatképes, ha azon legalább az Alkotmánybíróság tagjainak kétharmada, köztük az elnök vagy az elnök akadályoztatása esetén az elnökhelyettes jelen van.
- (5) Ha e törvény másként nem rendelkezik, a teljes ülés döntéseit nyílt szavazással, szótöbbséggel, tartózkodó szavazat nélkül hozza meg. Az Alkotmánybíróság tagja a döntésben köteles részt venni. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.
- (6) A teljes ülés az 50. § (2) bekezdés d)-e) pontjai szerinti személyi kérdésekben titkos szavazással hozza meg döntését. Az 50. § (2) bekezdés d) pontja szerinti személyi kérdésben az érintett tag nem szavazhat.

Ügyrend

3. § (1) A teljes ülés összehívását és napirendjének meghatározását az elnök a főtitkár közreműködésével végzi.
  - (2) Rendkívüli ülés tartásáról – a napirend meghatározásával egyidejűleg – a teljes ülés, illetve kivételes indokból vagy sürgősség esetén az elnök saját hatáskörben vagy hét alkotmánybíró kezdeményezésére dönt.
4. § (1) Amennyiben a teljes ülés hatáskörébe tartozó döntés meghozatala érdekében szükséges, a teljes ülésen meghallgatható az indítványozó, illetve képviselője, a szakértő, illetőleg részt vehetnek az elnök által esetenként meghívott más személyek.
  - (2) A teljes ülésen a főtitkár részt vesz.
  - (3) A teljes ülésről a főtitkár négy munkanapon belül emlékeztetőt készít, melyet az elnök hagy jóvá, az elnök és a főtitkár ír alá.
12. § (1) Az Alkotmánybíróság évente legfeljebb két alkalommal (nyáron és télen), évente összesen legfeljebb ötvenhat nap ítélkezési szünetet tart, melynek időtartamát a teljes ülés minden évben június 30-ig, illetve november 30-ig állapítja meg és teszi közzé.
  - (2) A teljes ülés és a tanácsok (a továbbiakban együtt: testületek) a rendes ülésszakban legalább kéthetente, szükség esetén nagyobb gyakorisággal tartanak ülést.
  - (3) Az ülést az időpont és a napirend meghatározásával – a főtitkár közreműködésével – kell összehívni. Az ügyekben született tervezetet,

- illetve feljegyzést vagy problematikát (a továbbiakban együtt: tervezet) a főtitkár az alkotmánybírók rendelkezésére bocsátja.
- (4) Rendes ülészakon kívül, továbbá a rendes ülések mellett rendkívüli ülés hívható össze. A rendkívüli ülés összehívásának indokát, továbbá a javasolt időpontot és napirendet meg kell jelölni.
  - (5) Amennyiben az összehívott testületi ülés nem határozatképes, az elnök, illetve a tanácsvezető megkísérli a határozatképesség helyreállítását, ennek eredménytelensége esetén a döntést elhalasztja.
  - (6) Az ülések napirendjét az Alkotmánybíróság hivatalos honlapján közzé kell tenni.
13. § (1) A testületek üléseiről emlékeztető készül, mely tartalmazza a testület jelen lévő tagjainak felsorolását, az ülés napirendjét, a lefolyt vita főbb (érdemi) mozzanatait, továbbá az elnöknek (tanácsvezetőnek) a napirendi pontokra vonatkozó esetleges összefoglalóját, valamint az ülés döntéseit, a szavazati arányokat, továbbá a különvélemény, illetve párhuzamos indokolás megfogalmazását bejelentő alkotmánybírók neveit.
- (2) Az emlékeztető kijavítását, kiegészítését – annak rendelkezésre bocsátását követő nyolc munkanapon belül – az ülés bármelyik tagja indokolt javaslattal, írásban kezdeményezheti. A módosítási javaslatot a tanács a soron következő ülésén fogadja el, a teljes ülés esetén a főtitkár az elnök egyetértésével átvezeti.
  - (3) Az emlékeztető tíz évig nem nyilvános.
14. § (1) Az Alkotmánybíróság teljes ülésének napirendjén szereplő ügyek tárgyalásáról hangfelvétel készül.
- (2) A tanács üléséről, valamint az egyéb – különösen személyi, vagy az Alkotmánybíróság működését érintő kérdésben, illetve különös jelentőségű ügyben történő – tanácskozásról három alkotmánybíró javaslata alapján hangfelvétel készül. Bármelyik alkotmánybíró kérésére nyilatkozatát hangfelvételen kell rögzíteni.
  - (3) A hangfelvételt az Alkotmánybíróság főtitkára – az ülés időpontjának és tárgyának megjelölésével – tíz évig megőrzi. A hangfelvétel a megőrzés időtartamáig nem nyilvános.
15. § (1) A főtitkár a folyamatban lévő ügyekről elektronikus nyilvántartó rendszert (ügylajstromot) vezet, mely tartalmazza az előadó alkotmánybírók nevét és az ügy érkezésére vonatkozó adatokat.
- (2) Az ügylajstrom alapján a tanácsok féléves munkatervet készítenek, mely tartalmazza a beérkezett indítványok, valamint a befogadott panaszindítványok tárgyalásának tervezett időpontját, és az előadó alkotmánybírók nevét. A munkatervre az alkotmánybírók külön tesznek javaslatot.
  - (3) A munkatervet és módosításait az elnöknek be kell mutatni, és minden alkotmánybíró rendelkezésére kell bocsátani.

Tartalom

1. Szövegtörténet	559
2. A teljes ülés összetétele	559
3. Az alkotmánybírák jogai	560
4. A főtítkár jelenléte	561
5. Határozatképesség	562
6. Nyílt szavazás	563
7. Titkos szavazás	564

1. Szövegtörténet

A teljes ülésre vonatkozó Abtv. rendelkezések többségét a régi Abtv. – vagy az Ideiglenes Ügyrend (2001) – is tartalmazta. Ezek lényege szerint az Alkotmánybíróság teljes ülése az összes tagjából áll. A teljes ülés akkor határozatképes, ha azon legalább az Alkotmánybíróság tizenkét tagja, köztük az elnök, vagy akadályoztatása esetén a helyettes elnök jelen van. Az Alkotmánybíróság zárt ülésen, általában – az Alkotmánybíróság ügyrendjében meghatározott esetek kivételével – szótöbbséggel hozza meg határozatát. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. Az elnök akadályoztatása esetén a helyettes elnök jár el az elnök jogkörében. Az Alkotmánybíróság teljes ülésén az Alkotmánybíróság tagjai szavazati joggal vesznek részt. Az ülésen a zárt ülés elrendeléséig jelen lehet és felszólalhat a köztársasági elnök, a miniszterelnök, az Országgyűlés elnöke, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, a legfőbb ügyész, az igazságügyminiszter és az indítványozó, illetőleg részt vehetnek az Alkotmánybíróság elnöke által esetenként meghívott más személyek [rég. Abtv. 25. § (3) bekezdés, 30. § (2), (3) és (4) bekezdés].

Kevésbé lényeges újdonsága az Abtv.-nek, hogy nem kizárólag az alkotmánybírók szavazati jogát nevesíti, hanem a tanácskozási jogról is rendelkezik. Az Alkotmánybíróság tagjainak – jelenleg hatályos szabályozás szerint tizenöt főben rögzített – számát 2012. január 1. napjától már nem az Abtv., hanem kizárólag az Alaptörvény tartalmazza.

Az Abtv. 48. § hatálybalépésétől kezdve változatlan.

2. A teljes ülés összetétele

Az Alaptörvény 24. cikk (8) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság tizenöt tagból álló testület. Az Abtv. 48. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a teljes ülés az Alkotmánybíróság összes tagjából áll. Az „összes tagjából áll” fordulat nem kizárólag tizenöt főt jelenthet, ugyanis előfordulhat, hogy bizonyos ideig nincs betöltve egy vagy több alkotmánybírói megbíztatás, ebben az esetben a teljes ülés az éppen aktuálisan tisztséget viselő alkotmánybírák összességét jelenti. A kifejtettekkel összefüggő, de attól mégis elkülönülő kérdés a teljes ülés határozatképessége, amelyet az Abtv. 48. § (4) bekezdése szabályoz.

Az Alkotmánybíróság elnökét – a teljes ülés mint testület működésével kapcsolatban – a munkaszervezési kötelezettségek terhelik, illetve jogosultságok illetik meg. Ennek megfelelően a teljes ülés összehívására és napirendjének meghatározására az elnök jogosult [vö. Abtv. 17. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pont], e jogát azonban a főtítkár közreműködésével gyakorolja [Ügyrend 3. § (1) bekezdés]. Mindez tehát azt jelenti,

hogy az elnök dönt mind az összehívás, mind a napirend kérdésében és a főttkár az, aki e döntés alapján eljuttatja a meghívót és napirendet a teljes ülés tagjainak. Ezen túlmenően az elnök vezeti a testület üléseit, azaz elnököl azokon. E kötelezettség-, illetve jogosultságcsoportba tartozik az ülés megnyitása, a résztvevők köszöntése, a határozatképesség megállapítása, az előadó alkotmánybíró felkérése az adott ügy ismertetésére, a hozzászólók számára a szó megadása, azaz a vita levezetése, majd a szavazás elrendelése és eredményének megállapítása, végül az ülés berekesztése.

Az Alkotmánybírószágon működő testületi szervek – így a teljes ülés is – főszabályként a rendes ülészak időtartama alatt tartják üléseiket, amelyeknek minimális számát az Ügyrend kétheti gyakoriságban határozza meg (**rendes ülés**) [Ügyrend 12. § (2) bekezdés]. Az alkotmánybírószági gyakorlatban a heti ülésezés honosodott meg és az adott ülészakban megtartandó ülések tervezett időpontját ütemterv határozza meg. A rendes ülészakok között (nyáron és télen) az Alkotmánybírószág ítélkezési szünetet tart, amely évente ötvenhat napnál hosszabb nem lehet és ennek időtartamát a teljes ülés határozza meg és teszi közzé minden évben június 30. napjáig, illetve november 30. napjáig [Ügyrend 12. § (2) bekezdés]. Az Ügyrend lehetőséget biztosít teljes ülés összehívására a rendes ülések mellett vagy az ítélkezési szünet időszakában is (**rendkívüli ülés**) [Ügyrend 12. § (4) bekezdés]. Előbbi eset alatt azt kell érteni, hogy a rendkívüli ülés az ülészakon belül kerül megtartásra, de nem az előzetesen, a ütemtervben rögzített, hanem egy ettől eltérő időpontban; míg az utóbb említett esetkör értelemszerűen az ítélkezési szünetben tartott rendkívüli ülést jelent. A rendkívüli ülés tartásáról maga a teljes ülés dönt és e döntésében egyúttal a napirendet is meghatározza. Amennyiben valamilyen kivételes indok merül fel vagy sürgősség esetén az Ügyrend e jogot az elnöknek biztosítja, aki ilyen feltételek fennállása esetén hivatalból vagy hét alkotmánybíró kezdeményezésére jogosult összehívni rendkívüli teljes ülést [Ügyrend 3. § (1) bekezdés]. A rendkívüli ülés összehívásának indokát, továbbá a javasolt időpontot és napirendet minden esetben meg kell jelölni [Ügyrend 12. § (4) bekezdés]. A rendkívüli ülés összehívására jellemzően azokban az esetekben kerül sor, amikor az Alkotmánybírószágnak szoros határidőn belül szükséges döntést hoznia (például választási, illetve országos népszavazási ügyekben, vagy soron kívüli eljárás, illetve gyorsított eljárás elrendelése esetén) és e határidők betartása nem lehetséges a rendes ülés előre rögzített időpontjaira, vagy az ítélkezési szünetre figyelemmel.

3. Az alkotmánybírák jogai

Az Abtv. 48. § (1) bekezdéséből is következik, hogy **az alkotmánybírák** értelemszerűen jogosultak a teljes ülésen részt venni. Fontos hangsúlyozni, hogy az Abtv.-ben a részvétel nem csupán jogosultságként, hanem egyúttal kötelezettségként („megbízatásból eredő feladatként”) [vö. Abtv. 16. § (3)–(5) bekezdések] is megjelenik. Nyilvánvaló, hogy az Alkotmánybírószág abban az esetben tudja betölteni az Alaptörvényben foglalt funkcióját, ha a tagjai folyamatosan ellátják feladatukat. Az Abtv. 48. § (3) bekezdése alapján a teljes ülésen részt vevő személyek közül az alkotmánybírák helyzete azért speciális, mert kizárólag ők azok, akik – a részvétel joga mellett – tanácskozási és szavazati joggal is rendelkeznek. A teljes ülés napirendjén lévő ügyben az előadó alkotmánybíró által készített és ismertetett tervezet vitája zajlik, amellyel kapcsolat-

ban minden alkotmánybíró kifejtheti álláspontját (**tanácskozási jog**). Abban az esetben pedig, ha egy ügy a teljes ülésen ismertetett, kifejtett álláspontok alapján megérett a döntéshozatalra, az elnök az Abtv. 48. § (5) bekezdése alapján nyílt szavazást rendel el, ahol kizárólag a jelenlévő alkotmánybírák szavazhatnak (**szavazati jog**). Az alkotmánybírói eljárás – korábban említett – nem nyilvános jellegéből következik az is, hogy a tanácskozás és a szavazás menete sem nyilvános az ülésen részt nem vevő személyek számára.

4. A főtitkár jelenléte

A teljes ülésen – az alkotmánybírák mellett – a **főtitkár** vesz részt hivatalból. A részvétel tehát a főtitkár esetén is jogosultság és kötelezettség egyszerre, olyannyira, hogy a főtitkár jelenléte nélkül teljes ülés nem tartható. A főtitkár részvételi joga azonban nem egészül ki sem tanácskozási, sem szavazati jogosultsággal. A teljes ülés tekintetében a főtitkárnak adminisztratív teendői vannak, közreműködik a napirend összeállításában és a teljes ülés összehívásában, illetve a teljes ülésen elhangzottakról, a vita menetéről – négy munkanapon belül – emlékeztetőt készít. Az emlékeztető tartalmazza a tetsület jelen lévő tagjainak felsorolását, az ülés napirendjét, a lefolyt vita főbb (érdemi) mozzanatait, továbbá az elnöknek a napirendi pontokra vonatkozó esetleges összefoglalóját, valamint az ülés döntéseit, a szavazati arányokat, továbbá a különvélemény, illetve párhuzamos indokolás megfogalmazását bejelentő alkotmánybírók neveit. Az emlékeztető kijavítását, kiegészítését – annak rendelkezésre bocsátását követő nyolc munkanapon belül – az ülés bármelyik tagja indokolt javaslattal, írásban kezdeményezheti. A módosítási javaslatot a tanács a soron következő ülésén fogadja el, a teljes ülés esetén a főtitkár az elnök egyetértésével átvezeti. Az emlékeztető tíz évig nem nyilvános [Ügyrend 4. § (3) bekezdés, 13. § (1), (2) és (3) bekezdés]. Az emlékeztető tehát nem feleltethető meg a szó szerinti jegyzőkönyvnek,⁶ erre azért sincs szükség, mert az Alkotmánybíróság teljes ülésének napirendjén szereplő ügyek tárgyalásáról hangfelvétel készül. A hangfelvétel megőrzése – az ülés időpontjának és tárgyának megjelölésével – szintén a főtitkár feladata, a megőrzési idő tíz év és ezen időtartam alatt a felvétel – az emlékeztetőhöz hasonlóan – nem nyilvános [Ügyrend 14. § (1) és (3) bekezdés]. Mindez tehát azt jelenti, hogy az emlékeztetőt és a hangfelvételt kizárólag a teljes ülés tagjai, a főtitkár és a törzskari munkatársak ismerhetik meg, jellemzően az ügyek megfelelő előkészítése céljából.

Az Abtv. 48. § (3) bekezdése – a nyilvánosság biztosítását szolgáló kivételszabályokkal (vö. Abtv. 57. §) összhangban – is biztosítja az elnöknek azt a jogát, hogy **a teljes ülésen hivatalból részt vevő személyeken kívül, más személyeket is meghívjon a teljes ülésre**. Az Ügyrend oly módon pontosítja ezt a rendelkezést, hogy lehetőséget biztosít az indítványozó, annak képviselője vagy szakértő teljes ülésen való részvételére és meghallgatására, amennyiben a teljes ülés hatáskörébe tartozó döntés meghozatala szempontjából ez szükségesnek mutatkozik, illetve az elnök által esetenként

⁶ Nincs kizáró rendelkezés arra vonatkozóan, hogy valamely alkotmánybíró indítványa alapján a vita bizonyos részeit szó szerint tartalmazza az emlékeztető, így ebben a részében lehet szó szerinti is a jegyzőkönyv.

meghívott más személyek részére az egyszerű részvétel jogáról rendelkezik [Ügyrend 4. § (1) bekezdés].

A teljes ülés speciális formájának tekinthető, ha az Alkotmánybíróság elrendeli érdemi határozatának nyilvános ülésen történő szóbeli kihirdetését [vö. Abtv. 66. § (4) bekezdés]. Ebben az esetben tulajdonképpen a teljes ülésnek a legutolsó eljárási szakasza, a határozat kihirdetése válik nyilvánossá, méghozzá a rendes bírósági tárgyalásokhoz hasonló módon ez a teljes nyilvánosságot jelenti.

5. Határozatképesség

Az alkotmánybírák számára a teljes ülésen való részvétel – Abtv. 48. § (2) bekezdés alapján – nem csupán jogosultságként, hanem egyúttal kötelezettségként is értelmezendő. Előfordulhatnak azonban olyan körülmények, amelyek felmerülése alkalmanként indokolt és elfogadható (például az alkotmánybíró betegsége), vagy éppen az Abtv.-ben előírt (az alkotmánybíró adott ügyben fennálló elfoglaltsága) [vö. Abtv. 62. § (1) és (2) bekezdés] akadályát képezi annak, hogy egy-egy alkotmánybíró részt vegyen a teljes ülés munkájában. Ilyen esetekben a teljes ülés elláthatja feladatát – azaz jogosult döntést hozni – abban az esetben is, ha azon nem vesz részt minden alkotmánybíró. Az Alkotmánybíróság, illetve a döntései legitimitásának megőrzése céljából a hiányzók számát korlátozni szükséges, ezért az Abtv. 48. § (4) bekezdése a teljes ülés tekintetében rendelkezik a **határozatképességről**, amelyet kettős feltételhez köt.

Egyfelől megköveteli, hogy a teljes ülésen az **Alkotmánybíróság tagjainak kétharmada legyen jelen**. A jelenleg hatályos szabályozás tehát – a régi Abtv. koncepciójától eltérően – a határozatképességet nem az alkotmánybírák egy egyértelműen meghatározott számában jelöli meg, hanem a tagok meghatározott részének jelenlétét írja elő. Emiatt az „Alkotmánybíróság tagjainak” megfogalmazás további értelmezést igényel e rendelkezés vonatkozásában, ugyanis az jelenthet értelemszerűen tizenöt főt is, de – abban az esetben, ha hosszabb-rövidebb ideig nincs betöltve minden alkotmánybírói megbízatás⁷ jelentheti az éppen hivatalban lévő alkotmánybírák aktuális számát is. Bár a megfelelő értelmezéshez az Abtv. tervezetéhez fűzött jogalkotói indokolás nem ad eligazítást, nem hagyható figyelmen kívül, hogy a jogalkotó a régi Abtv.-ben szereplő koncepciótól eltérően határozta meg a határozatképesség feltételét.⁸ Ennek megfelelően, ha a nyelvtani értelmezésből indulunk ki, akkor – a korábban írtakkal összhangban – arra az eredményre jutunk, hogy a fogalom **az éppen megbízatásukat töltő alkotmánybírákra** utal. E megállapítás viszont megkerülhetlenné teszi azt a további

⁷ Az Alkotmánybíróság történetében az Országgyűlés – a régi Abtv. 16. § (1) bekezdése ellenére – többször jelentős határidő-túllépéssel választott alkotmánybírókat. Ez a gyakorlat oda vezetett, hogy 2004. december 23. napjától az Alkotmánybíróság létszáma 8 főre – határozatképességének és egyben működőképességének határára – csökkent. HOLLÓ (2015) i. m. 129.

⁸ E körben utalunk arra is, hogy a régi Abtv. eredeti – tizenöt fős testületet meghatározó – koncepciójában (és az 1994. december 9. napjáig hatályos normaszövegében) a jogalkotó tizenkettő főben határozta meg a határozatképességet, míg a későbbiek során a tizenegy fős testület esetén nyolc fő volt az alsó határ. Az Alkotmánybíróság tagjai számának 2011. szeptember 1. napjától tizenöt főben történt (ismételt) megállapításakor a határozatképesség nyolcfős határán nem változtattak (egészen az Abtv. 2012. január 1-jei hatálybalépéséig). Ld. régi Abtv. 30.§ (3) bekezdés.

kérdést, hogy mennyi az Alkotmánybíróság működőképességéhez szükséges minimális létszám, **azaz legkevesebb hány főből kell állnia a teljes ülésnek.** Álláspontunk szerint ennek meghatározásakor abból kell kiindulni, hogy a minimális létszám mellett is érvényesíthetők legyenek az Alaptörvény és Abtv. Alkotmánybíróság működésére vonatkozó rendelkezései, beleértve az alternatív megoldásokat, illetve lehetőségeket kínáló szabályokat is. Ezen kívül azt a jogalkotói célt is szem előtt szükséges tartani, hogy a teljes ülés minden esetben az Alkotmánybíróság legfőbb testületi szerve legyen [vö. Abtv. 47. § (2) bekezdés], még abban az esetben is, ha a határozatképesség szóban forgó feltétele alapján a tagok kétharmadával számolunk. Mindezekre figyelemmel – álláspontunk szerint – az Alkotmánybíróság zavartalan működőképességéhez megkövetelt **minimális létszám nyolc főben, a teljes ülés határozatképessége pedig ebben az esetben hat főben határozható meg.**⁹

Másfelől a határozatképességhez az Abtv. azt is megköveteli, hogy **vagy az elnöknek vagy az elnökhelyettesnek**¹⁰ is kötelezően jelen kell lennie, akik személye értelemszerűen beleszámít a minimálisan meghatározott létszámba, azaz a kétharmados szabályba.

A teljes ülés határozatképességének az előzetes ellenőrzése az elnök feladata, aki, ha azt észleli, hogy az összehívott teljes ülés nem határozatképes, megkísérli a határozatképesség helyreállítását, ennek eredménytelensége esetén elhalasztja a döntést [Ügyrend 12. § (5) bekezdés].

6. Nyílt szavazás

Az Abtv. 48. § (5) bekezdése határozza meg az alkotmánybírákat megillető szavazati jog – főszabályként érvényesülő – részletes tartalmát. Minden, az ülésen **jelenlévő** alkotmánybíró (beleértve az elnököt és az előadó alkotmánybírókat is) **köteles szavazni**, amelynek során „igen” vagy „nem” szavazat leadására van lehetőség, így tehát a szavazás során **tartózkodni nem lehet.** A döntéseket a teljes ülés **nyílt szavazással**, a jelenlévő alkotmánybírák **egyszerű szótöbbségével** hozza. Itt is utalunk rá, hogy a szavazás menete nem nyilvános, a szavazati arányokról kizárólag a közzétett döntésekhez csatolt különvélemények alapján lehet következtetést levonni.¹¹ Amennyiben a teljes ülésen jelenlévő alkotmánybírák száma páros, előfordulhat, hogy a szavazáson szavazategyenlőség alakul ki. Ezért az Abtv. 48. § (5) bekezdés harmadik mondata úgy rendelkezik – álláspontunk szerint az Alkotmánybíróság előtti eljárás hatékonyságá-

⁹ E létszámmal számolva biztosítható az, hogy az Alkotmánybíróságon működjön két olyan öttagú tanács, amelynek tagjainak többsége nem azonos, lehetőség van szótöbbséggel döntést hozni a tanácsokban és ennek megfelelően különvélemény csatolása is biztosított [vö. Abtv. 49. § (1) és (4) bekezdés; 66. § (2) bekezdés].

¹⁰ Az elnökhelyettes vagylagos szerepeltetésének oka értelemszerűen az, hogy az elnök akadályoztatása esetén az elnökhelyettes a határozatképesség tekintetében is az elnök jogkörében eljárva helyettesíti az elnököt, amennyiben az **elnök és az elnökhelyettes együttes akadályoztatása merül fel, az Alkotmánybíróság életkorban legidősebb tagja jár el az elnök jogkörében** [vö. Abtv. 21. § (5) bekezdés].

¹¹ A teljesség igényével jelezzük, hogy – tekintettel arra, hogy a különvélemény csatolása lehetőség és nem kötelezettség a döntéssel egyet nem értő alkotmánybíró számára [vö. Abtv. 66. § (2) bekezdés] – előfordulhat, hogy a közzétett döntésből sem derül ki a pontos szavazati arány, ugyanis elképzelhető, hogy az érintett alkotmánybíró nemmel szavazott az ügyben, de különvéleményt nem kívánt csatolni.

nak fenntartása érdekében – hogy ilyen esetben **az elnöki szavazat iránya határozza meg** a döntés irányát. Ebben az esetben tehát az elnöki szavazat többet ér, mint a többi alkotmánybíró szavazata.¹²

Ha az Alkotmánybíróság döntése egy ügyben nem csupán egy rendelkezést (jogkövetkezményt) alkalmaz [így például együtt szerepel valamely jogszabály(i) rendelkezés) vagy bírósági döntés megsemmisítése, elutasító vagy visszautasító rendelkezés, illetve alkotmányos követelmény vagy mulasztást], az alkotmánybírószámi döntés rendelkező része több pontból áll és mindegyik rendelkezés, jogkövetkezmény külön-külön pontba kerül. Ilyen esetben **a különböző rendelkező részi pontokról külön-külön szükséges szavazni.**

7. Titkos szavazás

Az általánostól eltérő szabályok vonatkoznak a teljes ülés döntési jogkörébe tartozó – egyébként az Alkotmánybíróság belső működésével kapcsolatos feladatokkal összefüggő – **személyi kérdésekben történő szavazásra.** Ennek megfelelően, ha a teljes ülés valamely alkotmánybíró mentelmi jogának felfüggesztéséről [vö. Abtv. 50. § (2) bekezdés *da*] pont]; összeférhetlenségének megállapításáról valamint az összeférhetlenség alapján tagsága megszűnésének megállapításáról [vö. Abtv. 50. § (2) bekezdés *db*] pont]; illetve megbízatás alóli felmentéséről, valamint kizárásáról [vö. Abtv. 50. § (2) bekezdés *dc*] pont]; illetőleg az elnökhelyettes és a főtitkár megválasztásáról hozott döntést [vö. Abtv. 50. § (2) bekezdés *e*] pont], nem nyílt, hanem **titkos szavazás** elrendelése szükséges. A mentelmi jog felfüggesztéséről, az összeférhetlenséggel és a megbízatás alóli felmentésről, illetve kizárásról szóló döntés meghozatala során **az érintett alkotmánybíró nem a szavazhat.**

49. § [A tanácsok száma, összetétele, eljárása]

- (1) **A tanácsok számáról, összetételéről és a tanácsvezető személyéről az elnök javaslatára a teljes ülés dönt. A tanácsok összetétele háromévente, a tanácsvezető személye évente megújul.**
- (2) **A tanács ideiglenes vagy állandó tanács formájában hozható létre.**
- (3) **Ideiglenes tanácsot az elnök javaslatára a teljes ülés határozatával, az abban megjelölt indítványok elbírálására, soronkívüliség elrendelése esetén, az ügyteher mérséklése céljából hozhat létre.**

¹² Mindezekre figyelemmel volt olyan elnöke az Alkotmánybíróságnak, aki lemondott erről a lehetőségről, míg más elnök arra az álláspontra helyezkedett, hogy szükség esetén élni fog a lehetőséggel. TILK (2008) i. m. 51. Megjegyzést érdemel, hogy a német Abtv. 15. § (4) bekezdés harmadik mondatában kimondja, hogy szavazategyenlőség esetén nem lehet alaptörvény-ellenességet megállapítani.

- (4) Ha a tanács tagjainak száma legalább öt, szótöbbséggel hozza meg döntését. Ha a tanács tagjainak száma kevesebb, mint öt, egyhangúan hozza meg a döntését.
- (5) A tanács ülésén a tanácsvezető alkotmánybíró által esetenként meghívott személyek vehetnek részt.
- (6) A tanács napirendjén szereplő ügyet a teljes ülés elé kell terjeszteni döntéshozatalra, ha
- a) a tanács által érdemben vizsgált ügyben a törvény megsemmisítésének van helye, vagy
  - b) az 50. § (2) bekezdés f) pontjában meghatározott feltételek fennállnak, és
    - ba) a tanács tagjainak többsége azt indítványozza,
    - bb) az elnök elrendeli, vagy
    - bc) az Alkotmánybíróság öt, az adott tanácsban tagsággal nem rendelkező tagja indítványozza.
- (7) A tanácsok számát, az egyes tanácsok tagjainak számát, a határozatképességre és működésükre vonatkozó egyéb részletes szabályokat az Alkotmánybíróság ügyrendje állapítja meg.

Ügyrend

5. § (1) Az Alkotmánybíróság – az Abtv.-ben és az ügyrendben a teljes ülés, illetve az egyesbíró hatáskörébe utalt esetek kivételével – tanácsban hozza meg döntéseit.
- (2) Az Alkotmánybíróságon öttagú állandó tanácsok működnek. Háromtagú tanácsot – a 10. § végrehajtására vagy egyéb fontos okból – a teljes ülés alakíthat.
- (3) Minden alkotmánybíró tagja legalább egy öttagú állandó tanácsnak.
- (3a) A háromtagú állandó tanácsra vonatkozó különös szabályokat az Ügyrend 9/A. §-a állapítja meg.
- (4) Az Alkotmánybíróság tanácsainak összetételét – az elnök javaslatára – három év időtartamra a teljes ülés határozza meg.
6. § (1) A tanácsvezető alkotmánybíró a teljes ülés az elnök javaslatára a tanács tagjai közül – a tanács létrehozása és személyi összetételének meghatározása évében azzal egyidejűleg – egy évre választja meg. Az egyéves időtartam leteltét megelőzően az elnök javaslatára a teljes ülés új tanácsvezetőt választ.
- (2) A tanácsvezető alkotmánybíró tisztsége időtartamának lejártát követően három év elteltével választható ismét tanácsvezetővé.
7. § (1) Az 5. § (4) bekezdésében és a 6. § (1) bekezdésében meghatározott döntést a teljes ülés nyílt szavazással hozza meg.
- (2) Ha a szavazás eredménytelen, az elnök újabb javaslata alapján újabb fordulót kell tartani. Az elnök újabb javaslatának előterjesztése során figyelembe veszi a teljes ülés álláspontját.

- (3) A teljes ülés a tanácsok megalakításáról, tagjairól, és a tanácsvezető alkotmánybíró személyéről szóló határozatát az Alkotmánybíróság hivatalos lapjában és hivatalos honlapján közzéteszi.
  - (4) Az elnök vagy az alkotmánybírók több mint fele a tanácsok átalakítását, illetve a tanácsvezető alkotmánybíró személyének megváltoztatását a feladatellátással összefüggő különösen fontos okból jelen ügyrendben meghatározott határidő lejárta előtt is kezdeményezheti.
8. § (1) A tanács munkáját a tanácsvezető szervezi és vezeti.
- (2) A tanács ülésének összehívását és napirendjének meghatározását a tanácsvezető a főtitkáron keresztül végzi.
  - (3) A tanácsvezető a tanács ülést ezen ügyrendben meghatározott üléskezési gyakoriságtól eltérő időpontra kivételesen, az elnöknek történő előzetes bejelentés mellett hívhatja össze.
  - (4) A (3) bekezdés szerinti összehívásnak nincs helye, ha a tanács tagjaira szignált ügyek tekintetében határidő-túllépés áll fenn.
  - (5) Az ülés (3) bekezdés szerinti összehívására a tanács tagjainak több mint fele a tanácsvezetőnek javaslatot tehet.
  - (6) Rendkívüli ülés összehívásáról az eljáró tanács, a teljes ülés, illetve – sürgősség esetén – a tanácsvezető dönt.
  - (7) A tanács ülésén a tanácsvezető elnököl. A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 233. §-a, valamint a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény 79. § (3) bekezdése szerinti eljárás (a továbbiakban együtt: Ve. és Nsztv. szerinti eljárások) során – amennyiben a tanácsvezető nincs jelen – az előadó bíró elnököl.
9. § (1) A tanács tagjai a tanács ülésén tanácskozási és szavazati joggal vesznek részt.
- (2) A tanács akkor jogosult tanácskozásra, ha az ülésén a tagok többsége jelen van. A távollévő tag jogosult írásbeli véleményét megküldeni a tagok részére.
  - (3) A tanács akkor határozatképes, ha ülésén minden tag jelen van. A Ve. és Nsztv. szerinti eljárások során a tanács akkor határozatképes, ha ülésén a tagok többsége jelen van. A tanács döntését nyílt szavazással, tartózkodó szavazat nélkül hozza.
  - (4) A tanács tagjának tartós akadályoztatása esetén a tag helyettesítéséről a tanácsvezető javaslatára, a tanácsvezető akadályoztatása esetén a tanács tagjai többségének javaslatára az elnök dönt. A tanácsvezető helyettesítéséről szóló döntésig a tanács ülést az elnök hívja össze.
  - (5) A tanács ülésén meghallgatható az indítványozó, a szakértő, illetőleg részt vehetnek a tanácsvezető által esetenként meghívott más személyek.
  - (6) A tanács ülésén a főtitkár részt vehet.

- (7) A tanács üléséről a tanácsvezető munkatársa az ülés berekesztésétől, illetve befejezésétől számított három munkanapon belül emlékeztetőt készít, melyet a tanácsvezető, vagy akadályoztatása esetén a tanács egyik tagja ír alá.
- (8) Az emlékeztetőt a főtitkárnak meg kell küldeni, aki azt az alkotmánybírók és az Alkotmánybíróság munkatársai rendelkezésére bocsátja.
- 9/A. § (1) A háromtagú állandó tanács jár el az ügyben, ha az indítvány, illetve a vizsgált közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy bírói döntés minősített adatot tartalmaz.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti ügyben az ügyintézési határidők kezdő napja az a nap, amikor az előadó alkotmánybíró javaslatára az elnök által kijelölt, az ügy előkészítésében részt vevő törzskari munkatárs a minősített adat kezelésére vonatkozó felhasználói engedélyt az arra jogosulttól megkapta. A törzskari munkatársnak a felhasználói engedélyhez a törvényben előírt szintű személyi biztonsági tanúsítvánnyal kell rendelkeznie és titoktartási nyilatkozatot kell tennie.
- (3) Az (1) bekezdés szerinti ügyben hozott döntést a főtitkár az Alkotmánybíróság hivatali helyiségében személyesen közli az indítványozóval. A döntés megismerését az indítványozó aláírt nyilatkozatban tanúsítja.
- (4) A háromtagú állandó tanács döntését, illetve annak valamely részét a minősítő döntése alapján, a minősített adat védelmének biztosítása mellett lehet közzétenni.
- (5) Az Ügyrend 6. § (2) bekezdését a háromtagú állandó tanács tanácsvezetőjére nem kell alkalmazni.
- (6) Az Ügyrend 9. § (7) és (8) bekezdését a háromtagú állandó tanács ülésére vonatkozóan azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az emlékeztetőt az elnök által a (2) bekezdés szerint kijelölt, az ügy előkészítésében részt vevő törzskari munkatárs készíti el, és azt a főtitkár a minősített adatok védelmére és kezelésére vonatkozó iratkezelési előírások szerint csak az alkotmánybíróknak bocsátja rendelkezésre.
- (7) Az Ügyrend 42. § (1) és (5) bekezdését a háromtagú állandó tanács eljárására vonatkozóan azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a minősített adatot tartalmazó tervezeteket és feljegyzéseket észrevételezés céljából a minősített adatok védelmére és kezelésére vonatkozó iratkezelési előírások szerint kell az alkotmánybírók rendelkezésére bocsátani.
- (8) Az Abtv. és az Ügyrend rendelkezéseit a háromtagú állandó tanács működésével összefüggésben egyebekben a minősített adatok védelmére tekintettel kell alkalmazni.
- (9) Ha az (1) bekezdés szerinti ügyben a teljes ülés jár el, az eljárásra a (2)–(9) bekezdésben foglaltakat kell megfelelően alkalmazni.
10. § (1) Ideiglenes tanács létrehozásáról az elnök javaslata alapján a teljes ülés határoz.

- (2) Legalább hét alkotmánybíró – az ideiglenes tanács létrehozása indokainak megjelölésével – az elnöknél kezdeményezheti az ideiglenes tanács létrehozását, melynek alapján az elnök javaslatot tesz a teljes ülésnek.
- (3) Az ideiglenes tanács összetételének és a tanácsvezető személyének meghatározására, határozatképességére, döntéshozatalára, ülésezési rendjére és napirendjére az állandó tanácsokra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.
- (4) Ideiglenes tanács a teljes ülés határozatával, a tanács céljának megjelölésével, egyedileg vagy tematikusan megjelölt ügyekben, illetve ügycsoportokban történő eljárásra, határozott – de legfeljebb egyéves – időtartamra hozható létre. Ha a meghatározott idő lejár, a tanács feloszlik.

Tartalom

1. Szövegtörténet	568
2. A tanácsok száma és összetétele	569
2.1. Néhány általános megállapítás.....	569
2.2. Az állandó tanácsok	569
2.2.1. Általános jelleggel eljáró állandó tanács.....	569
2.2.2. Speciális állandó tanács	572
2.3. Az ideiglenes tanács	573
3. A teljes ülés elé kell terjeszteni	574

1. Szövegtörténet

A **régi Abtv.** az Alkotmánybíróságon működő, háromfős tanácsokkal kapcsolatban rögzítette, hogy azok – bizonyos kivételekkel – mely eljárásokban (milyen típusú ügyekben) járhatnak el, meghatározta – minden tag együttes jelenlétét előírva – határozatképességüket, valamint lehetőséget adott a tanácsvezető számára, hogy a tanács ülésére esetenként meghívjon bizonyos személyeket, akik ezáltal részt vehettek a tanács ülésén [31. § (1)–(3) bekezdés].

Az **Abtv.** jóval részletesebb szabályokat tartalmaz az Alkotmánybíróságon működő tanácsok számáról, összetételéről és típusairól, mint a régi Abtv. Az Alkotmánybíróság tagjai számának tizenöt főben történő megállapításához igazodóan az Abtv. a tanácsok tagjainak a számát illetően az ötfős tanácsok általánossá tétele irányába mozdult el, a korábbi háromfős tanácsok helyett.

Az Abtv. 49. § hatálybalépésétől kezdve változatlan.

2. A tanácsok száma és összetétele

2.1. Néhány általános megállapítás

A tanácsok fontos szerepet töltenek be az Alkotmánybíróság működésében, jelentőségük leginkább abban ragadható meg, hogy kisebb létszámuk okán hatékony eljárási fórumnak minősülnek.

Az Alkotmánybíróságon a tanácsoknak két alapvető típusa létezik, az állandó jelleggel működő tanács (állandó tanács) és a meghatározott időre létrehozott tanács (ideiglenes tanács).

A tanácsok létrehozatalának közös szabályai mind az állandó, mind az ideiglenes tanácsokra vonatkoznak, így tanács – az elnök javaslatára – a teljes ülés döntésével hozható létre. A javaslatnak tartalmaznia kell a kialakítandó tanácsok számát, személyi összetételét és a tanács elnökének a személyét. A teljes ülés nyílt szavazással dönt, amennyiben a szavazás eredménytelen, az elnök újabb – a teljes ülés álláspontjára figyelemmel kialakított – javaslatot terjeszt elő, amelyről a teljes ülés ismételten szavaz. Az Alkotmánybíróság átlátható működésének biztosítása végett az Ügyrend rendelkezik arról, hogy a teljes ülésnek a tanácsok megalakításáról, tagjairól és a tanácsvezető alkotmánybíró személyéről szóló határozatát az Alkotmánybíróság hivatalos lapjában (Alkotmánybíróság Határozatai) és hivatalos honlapján közzé kell tenni [Ügyrend 5. § (4) bekezdés, 7. § (1)–(3) bekezdés].

2.2 Az állandó tanácsok

Az Alkotmánybíróságon állandó jelleggel működő tanácsokban születik döntés az ügyek legnagyobb hányadában,¹³ ugyanis minden olyan ügyben eljárnak, amelyeket a főtítkárság elnöki szignálásra alkalmasnak tart, ugyanakkor nem tartoznak a teljes ülés hatáskörébe.

Az Alkotmánybíróságon három öttagú állandó tanács működik, amelyek általános jelleggel járnak el.¹⁴ Azokban az ügyekben azonban, amelyekben az indítvány, illetve a vizsgált közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy bírói döntés minősített adatot tartalmaz, egy speciális **háromtagú állandó tanács** jár el. Amennyiben az ügy a teljes ülés hatáskörébe tartozik, e szabályok a teljes ülés eljárására is értelemszerűen irányadók.

2.2.1. Általános jelleggel eljáró állandó tanács

Az Abtv. 49. § (1) bekezdésének az állandó tanácsok működésére vonatkozó általános rendelkezése szerint az állandó tanácsok **személyi összetételét** – a fentiekben ismer-

¹³ Az Alkotmánybíróság által közzétett hivatalos ügyforgalmi statisztika adatai alapján megállapítható, hogy 2019-ben a befejezett ügyek 82,5 %-a született meg az Alkotmánybíróság tanácsaiban. Ebből is látszik, hogy a tanácsok fontos szerepet töltenek be abban, hogy jelentős mértékben csökkentik a teljes ülés ügyterhét, lehetőséget adva arra, hogy a legfőbb testületi szervnek több idő álljon rendelkezésre a jelentősebb ügyek elbírálására.

¹⁴ A régi Abtv. hatálya alatt négy háromtagú tanács működött, amelyek közül az egyik egy speciális, ún. „közjogi tanács” volt, amely az önkormányzati rendeletek normakontrollját végezte.

tetett módon – a teljes ülés **három évi időtartamra** határozza meg azzal, minden alkotmánybíró legalább egy öttagú tanácsnak tagja kell hogy legyen [Ügyrend 5. § (3) bekezdés]. Amennyiben az Alkotmánybíróság mind a tizenöt tagja ellátja feladatát, minden alkotmánybíró értelemszerűen kizárólag egy öttagú állandó tanács munkájában vesz részt. Ha egy vagy több alkotmánybíró valamely okból nem tudja ellátni feladatát, vagy az Országgyűlés nem választ új alkotmánybírá(ka)t a korábbi Alkotmánybíróságban betöltött tagság(ok) megszűnését követő időszakra, előfordulhat, hogy egy-egy alkotmánybíró eseti jelleggel vagy egy meghatározott időszak tekintetében egyszerre több állandó öttagú tanács tagjává válik. A teljes ülés a tanács tagjai közül a **tanácsvezető** személyét **egy évi időtartamra** határozza meg. Utóbbi esetben az egyéves időintervallum lejártát megelőzően – az elnök javaslatára – a teljes ülés megválasztja a soron következő tanácsvezetőt azzal a megszorítással, hogy a tanácsvezető alkotmánybíró e tisztsége időtartamának lejártát követően három év elteltével választható ismét tanácsvezetővé. [Ügyrend 6. § (1) és (2) bekezdés]

Az Ügyrend értelmében – a feladatellátással kapcsolatos **különösen fontos okból** – az ismertetett határidők lejárta előtt az elnök vagy az alkotmánybírák több mint fele kezdeményezhetik a teljes ülés **tanácsok átalakítására**, illetve **a tanácsvezető személyének a megváltoztatására vonatkozó döntését** [Ügyrend 7. § (4) bekezdés]. Ilyen ok lehet, ha a tanács tagja vagy a tanácsvezető tartósan nem képes ellátni feladatát vagy ha úgy szűnik meg Alkotmánybíróságban betöltött egy vagy több tagság, hogy addig a(zok) helyett nem választ az Országgyűlés új alkotmánybíró(ka)t és a helyettesítés lehetősége (lásd alább) sem képes orvosolni a problémát.

A **tanács tagjai** a tanács ülésén tanácskozási és szavazati joggal vesznek részt. A tanácsok esetén – szemben a teljes ülésre vonatkozó Abtv. rendelkezésekkel – az Ügyrend különbséget tesz **tanácskozási képesség** és **határozatképesség** között. A tanács ugyanis abban az esetben jogosult tanácskozásra, ha az ülésén a tagok többsége – így tehát öttagú tanács esetén legalább három fő, míg háromtagú tanács esetén legalább kettő fő – jelen van. [Ügyrend 9. § (1) és (2) bekezdés] Ebben az esetben a jelenlévő tanácsstagok megtárgyalhatják a napirenden lévő ügyeket, az alkotmánybírák kifejthetik az ügygel kapcsolatos álláspontjukat, sőt a távollévő tag jogosult írásbeli véleményét megküldeni a jelenlévő tagok részére, de döntést a tanács ilyen esetben nem hozhat. A tanács határozatképességéhez ugyanis az Ügyrend megköveteli a tagok mindegyikének a jelenlétét [Ügyrend 9. § (3) bekezdés]. Figyelemmel arra, hogy a tanácsokban az esetek többségében az egyszerűbb, egyértelműbb megítélésű ügyekben születik döntés, méghozzá egy-egy ülés alkalmával nagyobb számban, nem honosodott meg az a gyakorlat, hogy egy meghatározott tanács kizárólag tanácskozási céllal üljön össze. A hatékony működés érdekében a tanácsok **helyettesítéssel** orvosolják azt a problémát, ha egy tagja valamilyen okból nem tud részt venni a tanács munkájában. Erre az Ügyrend kifejezetten lehetőséget ad, ugyanis előírja, hogy a tanács tagjának tartós akadályoztatása esetén a tag helyettesítéséről – a tanácsvezető javaslatára –, míg a tanácsvezető akadályoztatása esetén – a tanács tagjai többségének javaslatára – **az elnök dönt**. A tanácsvezető helyettesítéséről szóló döntésig a tanács ülését az elnök hívja össze. [Ügyrend 9. § (4) bekezdés] Az Alkotmánybírósági gyakorlat a „**tartós akadályoztatást**” megengedően értelmezi és a helyettesítést akár egy-egy tanácsülésről való hiányzás esetén is alkalmazza.

A **választási, illetve országos népszavazási ügyekben** a határozatképességre speciális szabályok vonatkoznak, mert ilyen tárgyú ügyek tárgyalása során a tanács határozatképességéhez elegendő, ha az ülésen a tagok többsége jelen van [Ügyrend 9. § (3) bekezdés]. Ennek oka, hogy az említett ügycsoportba tartozó ügyekben igen szoros határidők vonatkoznak az alkotmánybíróági eljárásra, ezért az időszerűség megtartását szolgálják a könnyítő rendelkezések.

A **tanácsvezető alkotmánybíró** – e tisztségével összefüggésben – a tanács munkájának szervezését és vezetését szolgáló kötelezettségek és jogosultságok illetik meg. A tanácsvezető hívja össze a tanács ülést és határozza meg annak napirendjét, mindezt a főtitkár közreműködésével teszi. Ezen kívül a tanácsvezető alkotmánybíró vezeti is a tanács üléseit, azaz elnököl azokon. A tanácsvezető szóban forgó jogosultságai és kötelezettségei tekintetében – az azonosság okán – visszautalunk a korábban, a teljes ülés kapcsán írtakra [vö. Abtv. 48. § (1) bekezdés]. Az Ügyrend – a határozatképességnél ismertetett rendelkezésével szoros összefüggésben – tartalmaz egy eljárást könnyítő, gyorsító rendelkezést, amelynek értelmében választási, illetve országos népszavazási ügyekben – amennyiben a tanács elnöke nincs jelen – az adott ügy előadó alkotmánybírája elnököl az ülésen [Ügyrend 8. § (7) bekezdés]. A **tanácsok ülésezési rendjével, gyakoriságával** kapcsolatban szintén visszautalunk a korábban, a teljes ülés kapcsán írtakra [vö. Abtv. 48. § (1) bekezdés] azzal a kiegészítéssel, hogy a tanácsvezetőt – kivételesen megilleti az a jog, hogy a szokásos (Ügyrendben meghatározott) ülésezési gyakoriságtól eltérő időpontban hívja össze a tanácsülést, mindezt azonban előzetesen be kell jelentenie az elnöknek. Az eltérő időpontba történő tanácsülés összehívására a tanács tagjainak több, mint a fele is tehet javaslatot a tanácsvezető számára, de az ülést ebben az esetben is a tanácsvezető hívja össze, amennyiben egyetért a javaslattal. Nincs helye a tanácsülés eltérő időpontban történő összehívásának, ha a tanács tagjaira szignált ügyek tekintetében határidő-túllépés áll fenn [Ügyrend 8. § (3)–(5) bekezdés].

A tanácsülésen gyakorolható **szavazati jogra** vonatkozó rendelkezések nagymértékű hasonlóságot mutatnak a teljes ülés kapcsán ismertetett szabályokkal [vö. Abtv. 48. § (5) bekezdés], az alábbi eltérésekkel. Az Abtv. 49. § (5) bekezdése értelmében a tanács kizárólag abban az esetben hozhatja szótöbbséggel a döntéseit, ha legalább öt tagból áll, amennyiben tagjainak száma kevesebb, mint öt, abban az esetben egyhangú döntés meghozatalára van csak lehetőség. E speciális szabály nem kizárólag a(z) eleve háromtagú tanács eljárására vonatkozik, hanem abban az esetben is irányadó, ha az öttagú tanács – az ismertetett, a választási, országos népszavazási ügyek esetén irányadó, speciális ügyrendi rendelkezések alapján – négy vagy három tag részvételével hoz döntést. A tanácsvezető alkotmánybíró tanácskozási és szavazati joga teljes mértékben megegyezik a tanács más tagjainak ilyen jogával, és eltérően az Alkotmánybíróság – teljes ülést vezető – elnökétől, nem illeti meg a szavazategyenlőség esetén a szavazatára vonatkozó, ügy eldöntését jelentő jogosultság sem.¹⁵

A tanácsülésen történő **részvételre vonatkozó szabályok** a teljes ülés esetében ismertetett szabályokhoz hasonlóan alakulnak azzal a különbséggel, hogy a tanácsülé-

¹⁵ Mindez összhangban van határozatképességgel, illetve a szavazás szabályaival is, hiszen amennyiben öt fővel jár el a tanács, fel sem merülhet szavazategyenlőség, ha pedig ennél kevesebb fővel, abban az esetben pedig egyhangú döntés meghozatalára van kizárólag lehetőség.

sen nem kötelező a főtitkár jelenléte, ez csak egy lehetőség számára, amellyel a főtitkár a gyakorlatban nem szokott élni. A tanácsülés előtt folyó eljárás dokumentálásának a feladata sem a főtitkárra hárul, hanem a tanácsvezető alkotmánybíró egyik törzskari munkatársa végzi, aki részt vesz az ülésen és annak berekesztésétől számított három munkanapon belül emlékeztetőt készít, amit a tanácsvezető alkotmánybíró – akadályoztatása esetén a tanács egy tagja – ír alá. Az emlékeztetőt meg kell küldeni a főtitkárnak. A tanácsülésről (szemben a teljes üléssel) hangfelvétel – főszabályként – nem készül, de amennyiben erre legalább három alkotmánybíró javaslatot tesz, mégis készíteni kell. Ezenkívül bármelyik alkotmánybíró kérésére nyilatkozatát hangfelvételen szükséges rögzíteni [Ügyrend 9. § (6), (7) és (8) bekezdés]. Az emlékeztető és hangfelvétel nyilvánosságával, megőrzésével kapcsolatos szabályok megegyeznek a teljes ülésnél tárgyalt rendelkezésekkel [vö. Abtv. 48. § (3) bekezdés].

2.2.2. Speciális állandó tanács

Az Alkotmánybírószágon a három – általános jelleggel eljáró – öttagú tanács mellett működik egy speciális állandó tanács is, amely – ahogy korábban említésre került – azokban az ügyekben hivatott döntést hozni, amelyekben az indítvány, illetve a vizsgált közjogi szervezetszabályozó eszköz **minősített adatot**¹⁶ tartalmaz. Éppen a minősített adat megléte okán, e tanács eljárására az általánostól eltérő – az Mavtv. és a Nemzeti Biztonsági Felügyelet működésének, valamint a minősített adat kezelésének rendjéről szóló 90/2010. (III. 26.) Korm. rendelet rendelkezéseivel összhangban álló – szabályok megalkotására volt szükség. A szóban forgó tanácsra vonatkozó különleges szabályokat nem az Abtv., hanem kizárólag az Ügyrend tartalmazza.

A minősített adatot tartalmazó ügyben eljáró tanácsot is a korábban ismertetett, állandó tanácsokra vonatkozó rendelkezések alapján lehet létrehozni, azaz az elnök javaslatára a teljes ülés határoz a szóban forgó tanács létrehozásáról, személyi összetételéről, tanácsvezető személyéről¹⁷ és a határozatképességre, döntéshozatalra vonatkozó szabályok is megegyeznek azzal, hogy a minősített adatot tartalmazó ügyben eljáró tanács minden esetben **háromtagú** tanácsként működik [Ügyrend 9/A. § (1) bekezdés]. E tanácsra vonatkozó eltérő szabályok értelemszerűen a minősített adat meglétével összefüggésben indokolt megismerhetőség- és nyilvánosság-korlátozásban érhetők tetten az alábbiak szerint.

Tekintettel arra, hogy az Mavtv. 13. § (3) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tagjai nemzetbiztonsági ellenőrzés, személyi biztonsági tanúsítvány, valamint titoktartási nyilatkozat és felhasználói engedély nélkül jogosultak a feladat- és hatáskörükbe tartozó minősített adata vonatkozó rendelkezési jogosultságok¹⁸ gyakorlására,

¹⁶ Ld. Mavtv. 3. § 1. pont.

¹⁷ E vonatkozásban említésre méltó eltérés, hogy a minősített adatot tartalmazó ügyben eljáró tanács elnöke esetén nem érvényesül az Ügyrend 6. § (2) bekezdésének az a rendelkezése, hogy e tisztisége megszűnését követően kizárólag három év elteltével lehet ismét elnöke a tanácsnak [Ügyrend 9/A. § (5) bekezdés].

¹⁸ E jogosultságok a Mavtv. 18. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja értelmében: állami vagy közfeladat végrehajtása érdekében történő ügyintézés, feldolgozás, minősített adat nyilvántartásával kapcsolatos valamennyi tevékenység.

e speciális tanács tagja lehet bármelyik alkotmánybíró. A minősített adatot tartalmazó ügyek intézése során azonban kizárólag olyan törzskari munkatárs járhat el az ügy előkészítésében, aki rendelkezik a jogosulttól származó, a minősített adat kezelésére vonatkozó felhasználói engedéllyel¹⁹. Az engedély megszerzéséhez a törzskari munkatársnak [vö. Abtv. 22. § (5) bekezdés] a törvényben előírt szintű személyi biztonsági tanúsítvánnyal²⁰ is rendelkeznie kell, valamint titoktartási nyilatkozatot²¹ is tennie kell. Tekintettel arra, hogy e feltételek megszerzése – az általános ügyekben fel nem merülő – bizonyos időt igénybe vesz, az ügyintézési határidő kizárólag a felhasználói engedély megszerzésének időpontjától indul [Ügyrend 9/A. § (2) bekezdés]. E törzskari munkatárs jogosult arra is, hogy a tanács üléséről szóló emlékeztetőt elkészítse, amelyet a főtitkár a minősített adatok védelmére és kezelésére vonatkozó iratkezelési előírások szerint csak az alkotmánybíróknak bocsátja rendelkezésre, így tehát azt más törzskari munkatársak nem ismerhetik meg [Ügyrend 9/A. § (6) bekezdés].

Az általánostól eltérő szabályok érhetők tetten a tanács által hozott **döntés kézbesítése és közzététele** vonatkozásában is, mivel a döntést az indítványozó kizárólag úgy ismerheti meg, hogy vele azt a főtitkár az Alkotmánybíróság hivatali helyiségében személyesen közli és az indítványozó ennek megtörténtéről nyilatkozatot ír alá. A döntést (vagy annak egy részét) pedig közzétenni kizárólag a minősítő (azaz az Alkotmánybíróság elnöke) döntése alapján, a minősített adat védelmének biztosítása mellett lehet [Ügyrend 9/A. § (3) és (4) bekezdés].

2.3. Az ideiglenes tanács

Az Abtv. 49. § (2) bekezdése szerinti ideiglenes tanács abban tér el az állandó tanácstól, hogy kizárólag átmeneti jelleggel, meghatározott időre hozható létre. Az ideiglenes tanács létjogosultsága abban ragadható meg, hogy az Alkotmánybíróság működése során felmerülhetnek olyan időleges helyzetek, amelyek – még a megfelelően működő állandó tanácsok mellett is – veszélyeztethetik az Alkotmánybíróság hatékony működését bizonyos ügycsoportok tekintetében. Ilyen eset lehet például, ha bizonyos típusú ügyek rövid időn belül az átlagost jóval meghaladó számban érkeznek az Alkotmánybíróságra, vagy bizonyos okból nagyobb számú ügyben van szükség a soronkívüli eljárás lefolytatására.

Ideiglenes tanácsot a korábban ismertetett, állandó tanácsokra vonatkozó rendelkezések alapján lehet létrehozni, azaz az elnök javaslatára a teljes ülés határoz az ideiglenes tanács létrehozásáról, személyi összetételéről, tanácsvezető személyéről és a

¹⁹ Állami vagy közfeladat végrehajtása érdekében a minősítő, illetve a felhasználói engedély kiadására jogosult vezető által, a minősített adat felhasználására jogosult személy részére írásban adott felhatalmazás, a minősített adattal kapcsolatos egyes rendelkezési jogosultságok meghatározásával [Mavtv. 3. § 8. pont].

²⁰ Az a tanúsítvány, amely érvényességi idejének lejártáig meghatározza, hogy valamely természetes személy milyen legmagasabb minősítési szintű adat felhasználására kaphat felhasználói engedélyt [Mavtv. 3. § 11. pont].

²¹ A minősített adatot felhasználó vagy megismerő személy nyilatkozata arról, hogy a minősített adat védelmére vonatkozó szabályokat megismerte, és az őt terhelő titoktartási kötelezettséget tudomásul vette [Mavtv. 3. § 10. pont].

határozatképességre, döntéshozatalra, ülészései rendre és napirendre vonatkozó szabályok is megegyeznek, azzal, hogy az ideiglenes tanács minden esetben háromtagú tanácsként működik [Ügyrend 5. § (2) bekezdés]. Az Ügyrend szerint az elnöknek javaslatot kell tennie a teljes ülés felé ideiglenes tanács létrehozatala iránt, ha ezt legalább hét alkotmánybíró – az ideiglenes tanács létrehozása indokainak megjelölésével – az elnöknel kezdeményezi. A tanács e típusának a specialitására figyelemmel azonban más különös szabályok is érvényesülnek, így a teljes ülésnek a létrehozatalt elrendelő határozatában meg kell határoznia a tanács működésének időtartamát, ami egy évnél hosszabb nem lehet. Amennyiben a meghatározott idő lejár, az ideiglenes tanács automatikusan befejezi működését, feloszlik. Ezen kívül meg kell határozni azt is, hogy az ideiglenes tanácsot milyen céllal szükséges létrehozni, ez lehet **az ügyteher mérséklése**, vagy **a soronkívüliség biztosítása**. A döntésnek ki kell térnie arra is, hogy milyen jellegű ügyekben (indítványok esetén) jár el az ideiglenes tanács, mindez történhet egyedileg (tehát a vizsgálандó ügyek konkrét felsorolásával), illetve tematikus meghatározással, vagy ügycsoportokra utalással is [Ügyrend 10. § (1), (2), (3) és (4) bekezdés].

3. A teljes ülés elé kell terjeszteni

Az Abtv. 49. § (6) bekezdése határozza meg, hogy a tanács napirendjén szereplő ügyet mikor kell a teljes ülés elé terjeszteni. Ez a kérdés a teljes ülés és a tanácsok közötti ügymegosztás témakörében tartozik [vö. Abtv. 50. § (1) és (2) bekezdés].

50. § [A teljes ülés és tanácsok közötti ügymegosztás]

- (1) A tanács minden olyan ügyben eljárhat, amelyet e törvény vagy az Alkotmánybíróság ügyrendje nem utal a teljes ülés hatáskörébe.
- (2) Az Alkotmánybíróság teljes ülésén dönt
  - a) a 23. §-ban, a 23/A. §-ban, a 24/A. §-ban, a 35. §-ban és a 38. §-ban meghatározott eljárásban,
  - b) alaptörvény-ellenes vagy nemzetközi szerződésbe ütköző törvény megsemmisítéséről, valamint a tanács által érdemben vizsgált ügyben törvény megsemmisítéséről,
  - c) az Alkotmánybíróság ügyrendjének, valamint szervezeti és működési szabályzatának megalkotásáról,
  - d) az Alkotmánybíróság tagja
    - da) mentelmi jogának felfüggesztéséről,
    - db) összeférhetlenségének megállapításáról, valamint az összeférhetlenség alapján tagsága megszűnésének megállapításáról,

- dc)* megbízatás alóli felmentéséről, valamint kizárásáról az Alkotmánybíróság tagjai közül,
- e)* az elnökhelyettes és a főtitkár megválasztásáról, valamint
- f)* minden olyan ügyben, amelyben a teljes ülés döntését az ügy társadalmi vagy alkotmányjogi jelentősége, bonyolultsága, az alkotmányos joggyakorlat egységének megőrzése, illetve egyéb fontos ok indokolja.
- (3) Az indítvány teljes ülés általi elbírálását az elnök saját kezdeményezésére vagy az Alkotmánybíróság öt tagja javaslatára, továbbá a 49. § (6) bekezdése alapján rendeli el.

Ügyrend

2. § (1) A teljes ülés ellátja mindazokat a feladatokat és gyakorolja mindazokat a hatásköröket, amelyeket az Abtv. és az ügyrend a teljes ülés feladat- és hatáskörébe utal.
- (2) Az Abtv.-ben meghatározott feladat- és hatáskörön túlmenően a teljes ülés különösen
- a)* döntést hoz a hivatalból történő eljárás megindításáról,
- b)* döntést hoz az Abtv. 33. §-ában, valamint a 33/A. §-ában meghatározott hatáskörben,
- c)* döntést hoz az Abtv. 34. §-ában, illetve a 34/A. §-ában meghatározott hatáskörben az alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítása esetén, valamint az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdése alapján elfogadott normatív határozat vizsgálatára irányuló – az Abtv. 24. § szerinti – eljárásban az alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítása esetén,
- d)* döntést hoz az Abtv. 37. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a jogegységi határozat megsemmisítése esetén,
- e)* döntést hoz az Abtv. 46. § (3) bekezdésében meghatározott hatáskörben,
- f)* döntést hoz az Abtv. 46. § (1) bekezdésében meghatározott hatáskörben, ha törvény megalkotásának elmulasztását vagy törvény lényeges tartalmának hiányosságát állapítja meg,
- g)* döntést hoz az Abtv. 61. § (2) bekezdésében meghatározott hatáskörben törvény hatálybalépésének felfüggesztéséről,
- h)* az Abtv. 70. § (2) bekezdése alapján teljes ülési állásfoglalást bocsát ki, az Alkotmánybíróság működését érintő szervezeti, személyügyi és működési kérdésekben teljes ülési határozatot hoz,
- i)* az elnök javaslatára dönt az Alkotmánybíróság szervezeti és működési szabályzatáról, illetőleg az egyéb testületi működést és eljárást érintő belső szabályzatokról,
- j)* meghatározza az Alkotmánybíróság tanácsainak összetételét és a tanácsvezetők személyét,

- k) meghatározza az Alkotmánybíróság állandó bizottságainak összetételét,
- l) állást foglal az alkotmánybírók személyét és munkakörülményeit érintő alapvető kérdésekben,
- m) állást foglal az alapvető költségvetési kérdésekben.

Tartalom

1. Szövegtörténet	576
2. A teljes ülés és a tanácsok közötti ügymegosztás	577
2.1. Néhány általános megállapítás.....	577
2.2. Az Alkotmánybíróság előtti eljárással kapcsolatos teljes ülési hatáskörök	577
2.2.1. Mérlegelést nem tűrő hatáskörök	577
2.2.2. Mérlegelés tárgyát képező hatáskörök.....	579
2.2.3. Az alkotmánybírói gyakorlat által kialakított hatáskör	581
2.3. Az Alkotmánybíróság működésével, szervezeti, belső igazgatási tevékenységével kapcsolatos hatáskörök.....	581
2.3.1. Személyi kérdésekkel kapcsolatos hatáskörök	581
2.3.2. Szervezeti kérdésekkel kapcsolatos hatáskörök	582
2.3.3. Működéssel kapcsolatos hatáskörök	582

1. Szövegtörténet

A **régi Abtv.** egy-egy – nyílt – taxatív felsorolást alkalmazva határozta meg mind a tanácsok, mind a teljes ülés hatáskörét. A tanácsok hatáskörébe utalta például a jogszabály (ide nem értve a törvényt) alkotmányellenességének utólagos vizsgálatát és nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát, az alkotmányjogi panasz elbírálását, a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megszüntetését, illetve a hatásköri összeütközés megszüntetését [31. § (1) bekezdés]. A teljes ülés járt el például az alkotmányellenesség előzetes vizsgálata, a törvény alkotmányellenességének utólagos vizsgálata, a törvény nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálata, az Alkotmány rendelkezéseinek értelmezése; az Alkotmánybíróság tagjának személyével kapcsolatban felmerült összeférhetlenségi ok megállapítása, illetve az Alkotmánybíróság tagjának megbízatás alóli felmentése ügyében [30. § (1) bekezdés].

Az **Abtv.** 47. §-ának szövegtörténeténél ismertetett alapkoncepciót kitöltő részletszabályokat tartalmaz az Abtv. 50. §-a. A jogalkotónak az Abtv. szóban forgó rendelkezésének a megállapításával kifejezetten az volt a szándéka, hogy az időszerűség biztosítása végett a tanácsok előtti eljárást tegye általánossá²², azaz ne a teljes ülésre telepítse a működés mennyiségi súlypontját az esetlegesen csekélyebb jelentőségű ügyekben is, hiszen ez lassú, elhúzódó eljárásokhoz, netán kvázi működésképtelenséghez vezethetne.²³

²² Ld. Abtv. javaslat, általános indokolás.

²³ Ld. az Abtv. javaslat, részletes indokolás a 47–50. §-hoz.

Az Abtv. 50. §-át – egyedülként az Alkotmánybíróság döntéshozatali szerveiről szóló rendelkezések közül – a jogalkotó módosította. A szóban forgó rendelkezés – a teljes ülés hatáskörébe utalt eljárások felsorolását tartalmazó – (2) bekezdését az egyes törvényeknek az Alaptörvény negyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXXXI. törvény ugyanis 2013. augusztus 1-jei hatállyal kiegészítette a törvénymódosítással létrehozott két új eljárással, nevezetesen az Alaptörvény vagy Alaptörvény módosításának az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények megtartásával kapcsolatos előzetes vizsgálatával (vö. Abtv. 23/A. §) és az Alaptörvény vagy Alaptörvény módosításának az Alaptörvényben foglalt – a megalkotására és kihirdetésére vonatkozó – eljárási követelmények megtartásával kapcsolatos utólagos vizsgálatával (vö. Abtv. 24/A. §).

2. A teljes ülés és a tanácsok közötti ügymegosztás

2.1. Néhány általános megállapítás

Az Abtv. a teljes ülés és a tanácsok közötti ügymegosztás részletes szabályozásával kívánja elérni azt a korábban már említett célt, hogy az Alkotmánybíróság teljes ülése kizárólag a legjelentősebb ügyekben járjon el, a nagyobb számban előforduló, kisebb súlyú ügyekben a tanácsok hozzanak döntést. A megfelelő ügyelosztással, azaz annak elérésével, hogy az ügyek többségét a jóval hatékonyabban működő tanácsok döntsék el, biztosítható az alkotmánybírói eljárás gyorsasága is. Mindezekre figyelemmel az Abtv. 50. § (1) bekezdésének „**minden olyan ügyben**” kitétele **a tanácsok előtti eljárást teszi főszabállyá** és kizárólag azokban az ügyekben zárja ki a tanácsok előtti eljárást, amelyeket vagy az Abtv. vagy az Ügyrend „a teljes ülés hatáskörébe” utal. A fenti megállapítások értelemszerűen azokra a hatáskörökre vonatkoznak, amelyek az Alkotmánybíróság előtti eljárással vannak összefüggésben és ettől elkülönítve szükséges vizsgálni az Alkotmánybíróság belső működésével (szervezeti, belső igazgatási tevékenységével) kapcsolatos feladatokat [vö. Abtv. 47. § (1) bekezdés]. A kizárólagosan a teljes ülés hatáskörébe tartozó ügyeket tehát egyfelől az Abtv., másfelől az Ügyrend tartalmazza az alábbiak szerint.

2.2. Az Alkotmánybíróság előtti eljárással kapcsolatos teljes ülési hatáskörök

2.2.1. Mérlegelést nem tűrő hatáskörök

A hatáskörök közül néhányat kifejezetten és kizárólag (függetlenül tehát annak jogkövetkezményétől) az **alkotmánybírói eljárás típusára** hivatkozással nevesít az Abtv., úgy mint az Alaptörvénnyel való összhang előzetes vizsgálata (azaz az előzetes normakontroll eljárás) (vö. Abtv. 23. §); az Alaptörvény vagy Alaptörvény módosításának az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények megtartásával kapcsolatos előzetes vizsgálata (vö. Abtv. 23/A. §); az Alaptörvény vagy Alaptörvény módosításának az Alaptörvényben foglalt – a megalkotására és kihirdetésére vonatkozó – eljárási követelmények megtartásával kapcsolatos utólagos vizsgálata (vö. Abtv. 24/A. §); a köztársasági elnök tisztségtől való megfosztására irányuló eljárás (vö. Abtv. 35. §) és az

Alaptörvény értelmezésére irányuló eljárás (vö. Abtv. 38. §). Az Ügyrend e körben oly módon egészíti ki az Abtv. rendelkezéseit, hogy a teljes ülés hatáskörébe utalja az országgyűlés népszavazás elrendelésével összefüggő határozatának vizsgálatára irányuló eljárást is [Ügyrend 2. § (2) bekezdés *b*) pont].²⁴ E hatáskörök kiemelt fontosságát, azaz a teljes ülési hatáskörben tartását az indokolja, hogy egyfelől **a vizsgálat tárgya** a jogszabályi hierarchia csúcán álló Alaptörvény, vagy az Országgyűlésnek országos népszavazás elrendelésével összefüggő határozata, másfelől **az eljárás speciális jellege** (előzetes normakontroll, köztársasági elnök tisztségétől való megfosztása), illetve az a követelmény, hogy az Alaptörvény értelmezésének a forrása a legfőbb testület legyen.

A hatáskörök másik részét az Abtv. kifejezetten **a vizsgálat meghatározott tárgya esetén alkalmazandó jogkövetkezményre** figyelemmel határozza meg, így kizárólag a teljes ülés hozhat olyan döntést, amelyben valamely törvény(i) rendelkezés megsemmisítéséről rendelkezik [vö. Abtv. 41. § (1) bekezdés], függetlenül attól, hogy a jogkövetkezmény alkalmazására milyen típusú eljárásban került sor, illetve függetlenül attól is, hogy a vizsgált törvény(i) rendelkezés) alaptörvény-ellenessége vagy nemzetközi szerződésbe ütközése okán kerül sor, illetve függetlenül attól, hogy korábban – értelemszerűen a döntés meghozatala előtt – az adott ügyben valamely tanács folytatott érdemi vizsgálatot. Az Ügyrend is tartalmaz egy ilyen módon meghatározott hatáskört, ugyanis a teljes ülést jogosítja fel a jogegységi határozat megsemmisítésére [2. § (2) bekezdés *d*) pont]. Mindez azt jelenti, hogy amennyiben az említett vizsgálati tárgyak (törvény, jogegységi határozat) tekintetében nincs szükség megsemmisítő rendelkezés [vagy más olyan jogkövetkezmény alkalmazására, amely emiatt teljes ülési hatáskört indokol (lásd alább)], eljárhat tanács is az ügyben. Ezekben az esetekben a teljes ülés eljárása azzal magyarázható, hogy a legfontosabb jogalkotó szerv által alkotott jogforrással, illetve a bírósági rendszer csúcán álló Kúria által meghozott, a bíróságokra kötelező határozattal szemben szóba jöhető **legsúlyosabb jogkövetkezmény alkalmazására** kerül sor.

A teljes ülési hatáskörök más eseteit az Ügyrend különböző módon nevesíti. Bizonyos esetekben **kizárólag a jogkövetkezményre** utalással hoz létre hatáskört, ezek alapján a teljes ülés hatáskörébe tartoznak a mindazon ügyek, amelyekben alkotmányos követelmény [vö. Abtv. 46. § (3) bekezdés], jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának [vö. Abtv. 46. § (1) bekezdés] megállapítására kerül sor, illetve kizárólag a teljes ülés jogosult az előzetes normakontroll eljárás során kivételesen alkalmazható jogkövetkezmény, azaz az indítványban megjelölt jogszabály(i) rendelkezés) hatálybalépésének a felfüggesztésére [vö. Abtv. 61. § (2) bekezdés], amennyiben azonnali intézkedésre van szükség súlyos és helyrehozhatatlan kár vagy hátrány elkerülése, az Alaptörvény vagy a jogbiztonság védelme érdekében [Ügyrend 2. § (2) bekezdés *b*) pont].

Egyéb esetekben a szabályozás **vegyes módszert** alkalmaz, tehát az **adott eljárásra és az alkotmánybírósági döntés tartalmára** – mint konjunktív feltételekre – utalással határozza meg a teljes ülési hatáskört. Eszerint az alaptörvény-ellenesen működő kép-

²⁴ Az Ügyrend ide sorolja az Abtv. 33/A. §-a szerinti eljárást is, azonban azt hatályon kívül helyezte a 2019. évi XXXVI. tv. 39. §-a.

viselő-testület felosztatásával összefüggő vélemény adására irányuló eljárás (vö. Abtv. 34. §), illetve a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség alaptörvény-ellenes működésével összefüggő vélemény adására irányuló eljárás (vö. Abtv. 34/A. §), illetve az Országgyűlés házszabályát érintő utólagos normakontroll eljárás (vö. Abtv. 24. §) a teljes ülés hatáskörébe tartozik, **ha azokban alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására kerül sor**. Mindez azt jelenti, hogy amennyiben az említett eljárásokban nem állapítható meg alaptörvény-ellenesség, eljárhat tanács is az ügyben.

Speciális hatáskörnek tekinthető a teljes ülés azon jogosultsága, hogy kizárólagosan dönthet a **hivatalból történő eljárás megindításáról** [Ügyrend 2. § (2) bekezdés a) pont]. A hivatalból történő eljárás megindítás kivételt képez azon főszabály alól, amely szerint az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el [vö. Abtv. 51. §]. Tekintettel arra, hogy az Abtv. a hivatalból történő eljárásra szűk körben ad lehetőséget, indokolt, hogy erről a teljes ülés döntsön.

2.2.2. Mérlegelés tárgyát képező hatáskörök

Az Alkotmánybíróság tanácsai előtt folyó eljárás főszabályá tétele – a nyilvánvaló, korábban ismertetett előnyök mellett – bizonyos veszélyeket is hordoz magában. Az Alkotmánybíróság jelenlegi működési struktúrájában – a teljes ülést, a három ötagú és egy háromtagú állandó tanácsot figyelembe véve – legalább öt fórumon születhet érdemi döntés, ami óhatatlanul magában hordozhatja a **divergáló gyakorlat veszélyét**. Ennek elkerülése végett a jogalkotó az Abtv. megalkotásakor a teljes ülés és tanácsok közötti ügymegosztás szabályaiba olyan mechanizmust épített be, amely végső soron azt biztosítja, hogy – bizonyos feltételekkel – „lényegében bármelyik ügy”²⁵ a teljes ülés elé kerülhet elbírálásra abban az esetben is, ha egyébként az Abtv. vagy az Ügyrend alapján nem a legfőbb testületi szerv hatáskörébe tartozik is az ügy.

Az Abtv. 49. § (6) bekezdése két, jól elhatárolható esetkört tartalmaz azon ügyek vonatkozásában, amelyek ugyan az Alkotmánybíróság valamelyik tanácsa előtt indulnak, de azokban mégis a teljes ülésnek indokolt döntést hozni. Az említett rendelkezés a) pontja értelmében – minden további mérlegelés nélkül – a tanács napirendjén lévő ügyet a teljes ülés elé kell terjeszteni döntéshozatalra, **ha a tanács által érdemben vizsgált ügyben valamely törvény(i) rendelkezés megsemmisítésének van helye**. Az ehelyütt megfogalmazott kötelezettség tulajdonképpen az Abtv. 50. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt hatásköri szabályt ismétli meg.

Az Abtv. 49. § (6) bekezdése b) pontja – amely kifejezetten utal az Abtv. 50. § (2) bekezdés f) pontjában írt feltételekre – rögzíti, hogy a teljes ülésnek kell eljárnia minden olyan ügyben, amelyben a teljes ülés döntését az ügy társadalmi vagy alkotmányjogi jelentősége, bonyolultsága, az alkotmányos joggyakorlat egységének megőrzése, illetve egyéb fontos ok indokolja. Ebben az esetben tehát vizsgálni, mérlegelni kell, hogy az említett feltételek fennállnak-e. Az ügy társadalmi jelentősége akkor szolgálhat alapul a teljes ülés előtti eljárásra, ha az ügy kiemelt társadalmi figyelmet kap, vagy a társa-

²⁵ Ld. Abtv. javaslat, részletes indokolás a 47–50. §-hoz.

dalom széles rétegeit érinti a döntés.²⁶ Az **alkotmányjogi jelentőség** különösen akkor állapítható meg, ha egy olyan alkotmányjogi problémáról van szó, amelyről a testület korábban még nem foglalt állást.²⁷ Az ügy bonyolultsága alatt kevésbé a tényállásbeli bonyolultság értendő – ugyanis az Alkotmánybíróság nem ténybíró, hanem az alkotmányjogi megítélése a döntő.²⁸ Az **alkotmányos joggyakorlat egységének megőrzése** az a feltétel, amely a leggyakrabban szolgálhat alapul az ügynek a teljes ülés elé terjesztésére. Fentebb utaltunk rá, hogy az Alkotmánybíróságon három általános jelleggel eljáró öttagú tanács és egy speciális, háromtagú tanács működik, amelyek bizonyos esetekben eltérő módon ítéelhetnek meg meghatározott alkotmányos kérdéseket. A jogegység fenntartása érdekében tehát szükség van arra, hogy ilyen esetekben az Alkotmánybíróság összes tagjából álló testület hozzon döntést az adott kérdésben. Az utolsóként említett feltétel – amely **egyéb fontos okból** teszi lehetővé az ügynek a teljes ülés elé kerülését – kellően szélesre tárja a lehetőségét annak, hogy – a jogalkotói célnak megfelelően – ezen okra hivatkozva „lényegében bármelyik ügy” a teljes ülés hatáskörébe kerülhet.

Az említett feltételek fennállása ugyanakkor önmagában nem elég az adott ügynek a teljes ülés hatáskörébe vonásához, hiszen az Abtv. 50. § (3) bekezdése konjunktív, eljárási feltételként rögzíti azt is, hogy ki(k) jogosult(ak) dönteni, illetve indítványozni ezt. Az **elnök** – amennyiben az ismertetett feltételek fennállását állapítja meg – hivatalból jogosult elrendelni az ügynek a teljes ülés elé utalását [Abtv. 49. § (6) bekezdés *bb*) alpont]. Az elnöknek ez joga nem kizárólag abban az esetben nyílik meg, ha az ügyben készült tervezet, hanem már a szignáláskor (és ezt követően is bármelyik eljárási szakaszban) élhet e döntéssel [Ügyrend 16. § (4) bekezdés *b*) pont]. Az **Alkotmánybíróság más, elnökön kívüli tagjai** – az Abtv. szóhasználata szerint csupán – indítványozhatják ezt, ugyanakkor megfelelő számú indítvány esetén az elnöknek kötelező elrendelni az ügy teljes ülés elé terjesztését. Az alkotmánybírák indítványa alapján abban az esetben kerül az ügy a teljes ülés napirendjére, ha az adott tanács – amely előtt a kérdéses ügy folyamatban van – tagjainak a többségétől, tehát öttagú tanács esetén legalább három főtől, háromtagú tanács esetén pedig legalább kettő főtől érkezik erre vonatkozó indítvány [Abtv. 49. § (6) bekezdés *ba*) alpont]. Szintén ezt a következményt rendeli el az Abtv. arra az esetre is, ha öt, az adott tanácsban tagsággal nem rendelkező alkotmánybíró indítványozza ezt [Abtv. 49. § (6) bekezdés *bc*) alpont]. Megjegyzést érdemel, hogy az Abtv. 50. § (3) bekezdése értelmében az elnök az adott ügynek a teljes ülés általi elbírálását „az Alkotmánybíróság öt tagja javaslatára, továbbá a 49. § (6) bekezdése alapján rendeli el.” Mindebből az is következhetne, hogy, hogy az Alkotmánybíróság öt tagja a 49. § (6) bekezdésében említett esetkörökön kívüli lehetőséget

²⁶ Ebbe a körbe tartozónak lehet tekinteni például az ún. devizahiteles ügyeket, amelyek egyfelől kiemelt figyelmet kaptak, másfelől sok embert érintő probléma volt a tárgyuk.

²⁷ A bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangjának a vizsgálata (vö. Abtv. 27. §) olyan új hatásköre az Alkotmánybíróságnak, amelyet csak 2012. január 1. napjától lehetett igénybe venni. Mindezekre figyelemmel az ezt követő években az e hatáskörben hozott érdemi döntések alkotmányjogi jelentőségét az adta, hogy az Alkotmánybíróság korábban nem alakíthatott ki eme új hatáskörrel kapcsolatos gyakorlatot.

²⁸ Ilyen lehet, ha egy alkotmányossági problémának – Magyarországot érintő módon – olyan nemzetközi kihatása is van, amely valamely nemzetközi bíróság hatáskörét is felveti.

tartalmaz, eszerint viszont elképzelhető az az eset is, hogy egy öttagú tanács csupán kettő tagja (tehát nem a többsége) kiegészítve három, az adott tanácsban tagsággal nem rendelkező alkotmánybíró indítványával is elérje az ügynek a teljes ülés elé terjesztését. Álláspontunk szerint a jogalkotó szándéka nem ennek a lehetővé tételére irányult, az öt alkotmánybíró a tanácsban tagsággal nem rendelkező alkotmánybírákat takar, de kétségtelen, hogy az ismertetett megfogalmazás félreérthető.

2.2.3. Az alkotmánybírói gyakorlat által kialakított hatáskör

A teljes ülésnek létezik egy további, eddig nem ismertetett hatásköre is, amelynek különlegessége abban rejlik, hogy nincs semmilyen normatív alapja, azaz sem az Abtv., sem Ügyrend rendelkezéseiből nem vezethető le. A teljes ülés jár el azokban a bírói döntés ellen irányuló alkotmányjogi panaszjáráásokban (vö. Abtv. 27. §), amelyekben az Alkotmánybíróság **jogkövetkezményként a Kúria valamely határozatának a megsemmisítését rendeli el**. E hatáskör kizárólag az alkotmánybírói gyakorlaton alapul, hiszen az Abtv., illetve az Ügyrend rendelkezései nem korlátozzák a tanácsok hatáskörét arra vonatkozóan, hogy mely bíróságok döntéseinek a megsemmisítését rendelhetik el. Az alkotmánybírói gyakorlat, vélhetően a jogegységi határozatok megsemmisítése kapcsán említett azon indokra figyelemmel, hogy a vizsgálat tárgya a rendes bírósági hierarchia csúcsán álló Kúria által hozott döntés, mégis a teljes ülés hatáskörébe utalta e döntéseket, amelyre először a 31/2013. (X. 28.) AB határozatban került sor és azóta is következetesen érvényesül [ld. pl. 21/2019. (VI. 26.) AB határozat; 29/2019. (XI. 4.) AB határozat; 3212/2020. (VI. 19.) AB határozat; 12/2020. (VI. 22.) AB határozat].

2.3. Az Alkotmánybíróság működésével, szervezeti, belső igazgatási tevékenységével kapcsolatos hatáskörök

2.3.1. Személyi kérdésekkel kapcsolatos hatáskörök

A teljes ülés jogosult döntést hozni a legfontosabb személyi kérdésekben, így az **elnök-helyettes** [vö. Abtv. 21. § (2) bekezdés] és a **főtitkár megválasztásáról** [vö. Abtv. 22. § (2) bekezdés]. E körbe sorolandók azok az eljárások, amelyekben a teljes ülés dönt valamely alkotmánybíró **mentelmi jogának felfüggesztéséről** [vö. Abtv. 14. § (3)–(5) bekezdés], összeférhetlenségének megállapításáról, valamint az **összeférhetlenség alapján tagsága megszűnésének megállapításáról** [vö. Abtv. 16. § (2) bekezdés], illetve **megbízatás alóli felmentéséről** [vö. Abtv. 16. § (3) bekezdés], valamint **kizárásáról az Alkotmánybíróság tagjai közül** [vö. Abtv. 16. § (4) és (5) bekezdés].

A teljes ülés jogosult állást foglalni az **alkotmánybírók személyét és munkakörülményeit érintő alapvető kérdésekben** [Ügyrend 2. § (2) bekezdés *l*) pont].

2.3.2. Szervezeti kérdésekkel kapcsolatos hatáskörök

A teljes ülés jogosult meghatározni az Alkotmánybíróság **tanácsainak összetételét és a tanácsvezetők személyét** (vö. Abtv. 49. §), valamint az Alkotmánybíróság állandó bizottságainak összetételét (Ügyrend 23. §).

2.3.3. Működéssel kapcsolatos hatáskörök

E hatáskörcsoportba alapvetően **szabályozási kérdések** tartoznak, így a teljes ülés jogosult dönteni az Alkotmánybíróság ügyrendjének, valamint **szervezeti és működési szabályzatának** megalkotásáról, illetőleg az egyéb testületi működést és eljárást érintő **belső szabályzatokról**. A teljes ülés hatáskörébe tartozik az Abtv. és az Ügyrend egységes értelmezése, valamint az Alkotmánybíróság egységes joggyakorlatának kialakítása érdekében **iránymutató jellegű teljes ülési állásfoglalás** kiadása is [vö. Abtv. 70. § (2) bekezdés].

Ezen kívül a teljes ülés állást foglal az **alapvető költségvetési kérdésekben** [Ügyrend 2. § (2) bekezdés *m*) pont].